

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2016. gada 27. jūnijā

lietā Nr. 2015-22-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis, Gunārs Kusiņš, Uldis Ķinis, Sanita Osipova, Daiga Rezevska un Ineta Ziemele,

pēc Sanitas Ozolas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikuma,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, kā arī 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2016. gada 2. jūnijā tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 7. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 110. panta pirmajam teikumam un 91. panta pirmajam teikumam”.

Konstatējošā daļa

1. Likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) pieņemts 2002. gada 25. aprīlī un stājies spēkā 2002. gada 10. maijā. Tas ir vairākas reizes grozīts. Pieteikuma iesniegšanas brīdī Interešu konflikta novēršanas likuma 7. panta trešā daļa (turpmāk arī – apstrīdētā norma) noteic:

„Latvijas Bankas prezidentam, viņa vietniekam un Latvijas Bankas padomes locekļiem, valsts kontrolierim, Valsts kontroles padomes locekļiem, Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam un viņa vietniekam, Satversmes aizsardzības biroja direktoram un viņa vietniekam, tiesībsargam un viņa vietniekam, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekļiem, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas priekšsēdētājam un padomes locekļiem, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas priekšsēdētājam, viņa vietniekiem un padomes locekļiem, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektoram, pārvalžu direktoriem un viņu vietniekiem, tiesnešiem, prokuroriem, zvērinātiem notāriem un zvērinātiem tiesu izpildītājiem, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšniekam un viņa vietniekiem, centrālā aparāta nodaļu vadītājiem un viņu vietniekiem, teritoriālo nodaļu vadītājiem un izmeklētājiem, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta priekšniekam un viņa vietniekam ir atļauts savienot valsts amatpersonas amatu tikai ar:

1) amatu, kuru viņi ieņem saskaņā ar likumu vai Saeimas apstiprinātajiem starptautiskajiem līgumiem, Ministru kabineta noteikumiem un rīkojumiem, ja tas neapdraud valsts amatpersonas vai institūcijas, kurā attiecīgā valsts amatpersona ir nodarbināta, normatīvajos aktos noteikto patstāvību;

2) pedagoga, zinātnieka, profesionāla sportista un radošo darbu;

3) eksperta (konsultanta) darbu, kura izpildes vieta ir citas valsts administrācija, starptautiskā organizācija vai tās pārstāvniecība (misija), ja tas nerada interešu konfliktu un ir saņemta tās valsts amatpersonas vai koleģiālās institūcijas rakstveida atļauja, kura attiecīgo personu iecēlusi, ievēlējusi, apstiprinājusi amatā vai kura minēta šā likuma 8.¹ panta vienpadsmitajā daļā;

4) amatu attiecīgās profesijas vai nozares arodbiedrībā vai biedrībā, izņemot šajā daļā minēto institūciju vadītājus;

5) amatu biedrībā, ja tas nerada interešu konfliktu un ir saņemta tās valsts amatpersonas vai koleģiālās institūcijas rakstveida atļauja, kura attiecīgo personu iecēlusi, ievēlējusi, apstiprinājusi amatā vai kura minēta šā likuma 8.¹ panta vienpadsmitajā daļā, un ja likumā nav noteikts citādi.”

2. Pieteikuma iesniedzēja ir tiesnese. Viņas mātei ar Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas lēmumu noteikta pirmā invaliditātes grupa un izsniegts atzinums par asistenta pakalpojuma nepieciešamību.

Ar Jelgavas novada pašvaldības sociālā dienesta lēmumu Pieteikuma iesniedzējas mātei piešķirts asistenta pakalpojums un noslēgts līgums ar Pieteikuma iesniedzēju par asistenta pakalpojuma sniegšanu.

Pieteikuma iesniedzēja par noslēgto līgumu informējusi tiesas priekšsēdētāju un vērsusies ar iesniegumu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā (turpmāk arī – Birojs), lai saņemtu skaidrojumu par to, vai viņai ir tiesības sniegt asistenta pakalpojumu savai mātei.

No Biroja skaidrojuma izrietot, ka tiesneša kā valsts amatpersonas amata savienošana ar asistenta pienākumu veikšanu atbilstoši apstrīdētajai normai nav pieļaujama. Ņemot vērā Biroja skaidrojumu, Pieteikuma iesniedzēja vērsusies pašvaldības sociālajā dienestā ar lūgumu pārtraukt noslēgto līgumu par asistenta pakalpojuma sniegšanu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka aizliegums tiesnesim savienot savu amatu ar asistenta pakalpojuma sniegšanu personai ar invaliditāti – savas ģimenes loceklim – ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajā teikumā un 110. panta pirmajā teikumā noteiktajām pamattiesībām.

Pieteikuma iesniedzēja uzsver, ka viņas māte jau ilgstoši dzīvojot viņas ģimenē un tādējādi Pieteikuma iesniedzējai esot ilgā laika posmā saskarsmē ar personu, kurai ir invaliditāte, uzkrāta personiska pieredze. Interesējoties pašvaldības sociālajā dienestā par iespējām izvēlēties mātei citu, pašvaldības nodrošinātu asistentu, kas attiecīgo pakalpojumu varētu sniegt līdzvērtīgā kvalitātē, saņemta informācija, ka pašvaldība šādu iespēju nepiedāvā.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 110. pantam, jo nepamatoti ierobežojot viņas ģimenes tiesības saņemt valsts garantēto atbalstu un palīdzību situācijā, kad ģimenē ir persona ar invaliditāti.

Apstrīdētā norma neatbilstot arī Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Pieteikuma iesniedzēja tiekot nostādīta nevienlīdzīgā situācijā ar tādu personu, kura nav valsts amatpersona, kurai nav noteikti speciāli amatu savienošanas ierobežojumi un kura tādējādi var kļūt par savas ģimenes locekļa asistentu Invaliditātes likuma izpratnē.

Pieteikuma iesniedzēja neapstrīdot to, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu un ka šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis – aizsargāt sabiedrības intereses. Tomēr apstrīdētā norma neesot samērīga ar leģitīmo mērķi. Likuma normās esot iekļauti citi amati un darbības veidi, ar kuriem tiesnesim ir atļauts savienot savu, proti, valsts amatpersonas darbu. Pieteikuma iesniedzēja nesaprotot, kā tieši asistenta pakalpojuma sniegšana savas ģimenes loceklim varētu apdraudēt tiesneša neatkarību un kā šāda tiesneša darbība ārpus tiesas varētu kļūt par traucēkli godprātīgai tiesneša pienākumu pildīšanai.

Attiecībā uz iespējamiem mazāk ierobežojošiem leģitīmā mērķa sasniegšanas līdzekļiem Pieteikuma iesniedzēja uzsver, ka valsts amatpersonai ir pienākums katru gadu iesniegt valsts amatpersonas deklarāciju, kurā norādāma visa informācija par citiem amatiem, ko tā ieņem papildus valsts amatpersonas amatam, kā arī par uzņēmuma līgumiem vai pilnvarojumiem, kurus tā veic, un par pārskata periodā gūtajiem citiem ienākumiem. Turklāt tiesnesim esot saistošas procesuālās tiesību normas par atstatīšanās vai noraidījuma procedūru. Minētie līdzekļi esot pietiekami, lai sabiedrības interesēs nodrošinātu tiesneša kā valsts amatpersonas darbības atklātību un neatkarību.

Pieteikuma iesniedzēja lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 110. panta pirmajam teikumam un par spēkā neesošu no viņas pamattiesību aizskārums rašanās brīža.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – **Saeima** – uzskata, ka tiesvedība lietā būtu izbeidzama.

Saeima norāda, ka no Satversmes 110. panta pirmā teikuma neizrietot pilngadīgas rīcībspējīgas personas ar invaliditāti ģimenes locekļu subjektīvās

sociālās tiesības sniegt invalīda asistenta pakalpojumu. No Satversmes 110. pantā ietvertā ģimenes aizsardzības pienākuma pirmām kārtām izrietot pienākums aizsargāt bērna tiesības, kas attiecas uz viņa tiesiskajām un faktiskajām attiecībām ar ģimeni. No Satversmes 110. panta gan izrietot arī pieaugušu bērnu tiesības un pienākums rūpēties par saviem vecākiem, tomēr pieaugušas personas ar invaliditāti ģimenes locekļi no šā panta nevarot atvasināt tādas sociālās tiesības, kuras likumdevējs nav paredzējis. Izskatāmajā lietā tiesības pieprasīt asistenta pakalpojumu esot pilngadīgai personai ar invaliditāti, bet Pieteikuma iesniedzējai tiesības sniegt asistenta pakalpojumu savai mātei no Satversmes 110. panta neizrietot.

Tomēr Saeima atzīst, ka Satversmes 110. pantā nostiprinātā valsts apņemšanās aizsargāt un atbalstīt ģimeni attiecas ne tikai uz jaundibinātām ģimenēm un ģimenēm, kurās aug bērni, bet arī uz ģimeni šā vārda plašākā nozīmē.

Saeima nenoliedz, ka gadījumos, kad sociālā palīdzība, īpaši invalīda asistenta pakalpojums, tiek sniegta pilngadīgai personai ar invaliditāti, netieši labuma saņēmēji var būt arī šīs personas ģimenes locekļi, kuru ikdienas gaitas lielā mērā tiek atvieglotas. Tomēr asistenta pakalpojuma mērķis un jēga esot nodrošināt tieši personai ar invaliditāti iespējas brīvi realizēt savas tiesības un atvieglot tādu darbību veikšanu ārpus mājokļa, kuras šī persona invaliditātes dēļ nevar veikt patstāvīgi. Tādējādi tiesības saņemt asistenta pakalpojumu esot uzskatāmas par personas ar invaliditāti subjektīvajām tiesībām. Izskatāmajā lietā neesot aizskartas Pieteikuma iesniedzējas tiesības un tāpēc tiesvedība būtu izbeidzama.

Papildus Saeima norāda, ka joprojām izstrādes stadijā esot grozījumi Interesu konflikta novēršanas likumā, kuri ieviešami saskaņā ar Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 (turpmāk arī – spriedums lietā Nr. 2015-10-01) paustajiem secinājumiem.

4. Pieaicinātā persona – **Tieslietu ministrija** – uzsver, ka izskatāmajā lietā piemērojama spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 paustā nostāja un argumenti, ciktāl tie neattiecas tieši uz bērna tiesībām.

Saskaņā ar Satversmes 110. panta pirmo teikumu valsts aizsargājot un atbalstot laulību, ģimeni, vecāku un bērna tiesības. Jēdziens „ģimenes dzīve” Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8. panta izpratnē neattiecoties vienīgi uz ģimeni, kas balstīta uz laulību, bet varot ietvert arī citas *de facto* ģimenes saites. Konvencija aizsargājot attiecības starp bērniem, vecākiem vai citiem tuviem ģimenes locekļiem pat pēc pilngadības sasniegšanas vai stāšanās laulībā. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) uzskata, ka jēdziens „ģimenes dzīve” ir attiecināms uz saikni starp tuviem ģimenes locekļiem, piemēram, vecvecākiem un mazbērniem, jo vecvecākiem tāpat varot būt nozīmīga loma ģimenē. Tādējādi Satversmes 110. pants aizsargājot arī ģimeni, kas sastāv no pieaugušiem bērniem un vecākiem, un konkrēti Pieteikuma iesniedzējas gadījumā aizsargājot meitu un māti.

Attiecībā uz vienlīdzības principu, kas izriet no Satversmes 91. panta pirmā teikuma, Tieslietu ministrija uzskata, ka vienādos un salīdzināmos apstākļos atrodies visas personas, kuras pašas var sniegt asistenta pakalpojumu savas ģimenes locekļiem. Aizliedzot tiesnesim veikt asistenta pienākumus, tiekot paredzēta atšķirīga attieksme pret personu, kura ieņem tiesneša amatu, un personu, kura šādu amatu neieņem.

5. Pieaicinātā persona – **Labklājības ministrija** – pauž uzskatu, ka normatīvais regulējums par asistenta piesaisti personai ar invaliditāti noteikts, ņemot vērā asistenta pienākumus un asistenta piesaistīšanas iespējas praksē. Normatīvais regulējums pieļaujot iespēju, ka asistents ir personas ar invaliditāti ģimenes loceklis. Asistenta pakalpojumu reglamentējoši normatīvie akti – Invaliditātes likums un Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 942 „Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā”

(turpmāk – Noteikumi Nr. 942) – neliedzot Pieteikuma iesniedzējai būt par savas mātes asistenti, bet to viņai liedzot Interesu konflikta novēršanas likums.

6. Pieaicinātā persona – **Valsts kontrole** – savu viedokli pamatojusi ar lietderības revīzijā Nr. 2.4.1-10/2015 „Personām ar invaliditāti nepieciešamo asistenta pakalpojumu nodrošināšanas efektivitāte” konstatēto attiecībā uz asistenta pakalpojuma atbilstību izvirzītajiem mērķiem un faktisko piemērošanu. Revīzijas mērķis esot bijis pārliecināties, vai personām ar invaliditāti paredzētais asistenta pakalpojums ieviests tā, lai sasniegtu tā izveidošanas mērķi – nodrošinātu personu ar invaliditāti integrāciju sabiedrībā, vienlaikus atslogojot šo personu ģimenes locekļus –, kā arī identificēt nepieciešamās izmaiņas un uzlabojumus. Revīzija esot veikta 2014. un 2015. gadā.

Valsts kontrole norāda, ka mērķis atslogot personas ar invaliditāti ģimenes locekļus, nodrošinot personai ar invaliditāti asistenta pakalpojumu, netiekot sasniegts. Asistenta pakalpojuma nepieciešamība esot noteikta deklaratīvi, bez atbilstoša personu ar invaliditāti faktisko vajadzību un tām jau pieejamo pakalpojumu izvērtējuma, kā arī bez pietiekamas izpratnes par asistenta pakalpojuma mērķi, saturu un nodrošināšanas veidu.

Revīzijā esot konstatēts, ka 76 procenti no asistenta pakalpojuma sniedzējiem ir personu ar invaliditāti ģimenes locekļi, turklāt 59 procentos gadījumu asistents ir personai ar invaliditāti vistuvākais ģimenes loceklis – māte, tēvs, laulātais vai bērns. Labklājības ministrija neesot spējusi izveidot arī efektīvu asistenta pakalpojuma administrēšanas sistēmu. Neviena no iesaistītajām institūcijām pašlaik neveicot mērķtiecīgas darbības, lai novērtētu, vai konkrētai personai ir nepieciešams tieši asistenta pakalpojums, nevis cita veida atbalsts, piemēram, tehniskie palīg līdzekļi, pielāgota vide vai tāds pakalpojums kā aprūpe mājās. Personām netiekot nodrošinātas iespējas izmantot asistenta pakalpojumu līdzvērtīgā apjomā ikvienā pašvaldībā, jo pakalpojuma apjoms esot atkarīgs no konkrētajā pašvaldībā pieejamo aktivitāšu klāsta un personas spējām pierādīt savu dalību tajās. Pakalpojuma apjomu

ietekmējot arī tas, vai pašvaldība kompensē transporta izdevumus. To kompensēšana esot atkarīga no pašvaldības ieskatiem un gatavības uzņemties administrēšanu.

Vērtējot asistenta pakalpojuma uzraudzības procesu, Valsts kontrole secinājusi, ka tas ir formāls. Labklājības ministrija apkopojot tikai statistisku informāciju, bet nevērtējot asistenta pakalpojumam izvirzīto mērķu sasniegšanu, kā arī pakalpojuma efektivitāti. Kopumā ministrijas darbības neesot bijušas pietiekami mērķtiecīgas un efektīvas, lai asistenta pakalpojums iespējami labākajā veidā nodrošinātu atbalstu ģimenēm, kurās ir personas ar invaliditāti.

Vislabākais risinājums būtu asistenta pakalpojuma nodrošināšana pašvaldībā ar profesionālu dienestu starpniecību, ģimenes locekļu iesaisti šā pakalpojuma sniegšanā pieļaujot tikai īpašos gadījumos, līdzīgi kā citās Eiropas valstīs. Viens no asistenta pakalpojuma izveidošanas mērķiem bijis veicināt personu ar invaliditāti virzību uz neatkarīgu dzīvi, kā arī atslogot šo personu ģimenes locekļus un veicināt to iesaisti darba tirgū. Ja asistenta pakalpojumu sniedz ģimenes loceklis, pakalpojuma saņēmējs tiek nepārtraukti kontrolēts, viņa vēlmes un dienas režīms esot pakļauts asistenta vajadzībām un pakalpojuma saņēmējam rodoties atkarības un vainas sajūta. Savukārt asistentam varot rasties tādi blakus faktori kā personiskās dzīves neiespējamība, vainas sajūta, profesionālo prasmju, karjeras un izaugsmes zaudējums. Turklāt ģimenes loceklim, kas grib uzņemties asistenta pienākumus, esot nepieciešama apmācība, lai pakalpojums būtu pēc iespējas kvalitatīvāks, lai asistents neuzspiestu pakalpojuma saņēmējam savu gribu, kā arī tiktu novērsta iespējamā „izdegšana” un citi negatīvie blakus faktori.

Turklāt Valsts kontrole norāda, ka esot apšaubāmas personu ar invaliditāti iespējas saņemt pilnvērtīgu asistenta pakalpojumu, ja to sniedz persona, kas nodarbināta uz pilnu slodzi vai vēl vairāk. Lai efektīvāk veicinātu cilvēku ar invaliditāti virzību uz neatkarīgu dzīvi un paplašinātu viņu iespējas piedalīties savām individuālajām vēlmēm un vajadzībām atbilstošās aktivitātēs,

esot nepieciešams orientēties uz profesionālu asistentu dienestu izveidi un mazināt ģimenes locekļu iesaisti asistenta pakalpojuma sniegšanā.

Labklājības ministrija esot apņēmusies Valsts kontroles sniegtos ieteikumus izvērtēt un ieviest līdz 2018. gada 5. janvārim.

7. Pieaicinātā persona – **Latvijas Republikas tiesībsargs** (turpmāk – Tiesībsargs) – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Pieteikuma iesniedzēja un viņas māte esot uzskatāmas par ģimeni. Viens no veidiem, kādos bērns var rūpēties par vecākiem, esot asistenta pienākumu uzņemšanās attiecībā uz vecāku ar invaliditāti. Civillikuma 189. panta pirmais teikums ļaujot bērniem slēgt tiesiskus darījumus ar saviem vecākiem, tādējādi uzņemoties ne vien rūpes ģimenes tiesību izpratnē, bet arī pienākumus, kas izriet no līguma par asistenta pakalpojuma sniegšanu.

Par asistenta pakalpojuma tiesisko regulējumu Latvijā, citstarp šā pakalpojuma mērķa sasniegšanu attiecībā uz personām, kuras ir tiesīgas sniegt asistenta pakalpojumu, Tiesībsargs jau esot sniedzis viedokli Satversmes tiesai lietā Nr. 2015-10-01.

Latvijā visbiežāk asistenta pakalpojumu personām ar invaliditāti sniedzot šo personu radinieki, jo pašvaldībām trūkstot asistenta pakalpojuma sniedzēju. Valstī neesot vienota, visus asistenta pakalpojuma sniedzējus aptveroša reģistra.

Nodrošinot dažādus pabalstus, pakalpojumus un atvieglojumus, kā arī paredzot iespēju saņemt asistenta pakalpojumu, valsts vismaz minimālā līmenī esot izpildījusi savu pozitīvo pienākumu garantēt sociālo nodrošinājumu personu ar invaliditāti ģimenēm. Tādējādi ar apstrīdēto normu neesot pārkāptas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 110. panta pirmajā teikumā nodrošinātās tiesības.

Visas personas, kurām nepieciešams sniegt asistenta pakalpojumu ģimenes loceklim ar invaliditāti, atrodies vienādos un salīdzināmos apstākļos. Salīdzināmās grupas raksturojošais atšķirīgais elements esot personu

nodarbinātības joma, proti, tas, vai persona, kurai nepieciešams pašai sniegt asistenta pakalpojumu ģimenes loceklim, ir valsts amatpersona apstrīdētās normas izpratnē vai arī tā ir nodarbināta jebkurā citā jomā. Personas, kuras nav valsts amatpersonas, varot sniegt asistenta pakalpojumu savas ģimenes loceklim ar invaliditāti bez ierobežojumiem. Savukārt personām, kuras ir valsts amatpersonas, tostarp tiesnešiem, apstrīdētā norma liedz sniegt asistenta pakalpojumu savas ģimenes loceklim. Pēc Tiesībsarga ieskata, šajā lietā apstrīdētā norma rada atšķirīgu attieksmi pret tiesnesi, liedzot viņai sniegt asistenta pakalpojumu savai mātei.

Neesot rodams saprātīgs skaidrojums tam, ka tiesneša amata savienošana ar asistenta pakalpojuma sniegšanu ģimenes loceklim ar invaliditāti radītu tiesneša neatkarībai lielāku risku nekā tiesneša amata savienošana ar apstrīdētajā normā atļautajiem nodarbošanās veidiem. Tiesībsargs uzskata, ka ar apstrīdēto normu noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis netiek sasniegts.

8. Pieaicinātā persona – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 110. pantam, bet, ņemot vērā spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 paustās atziņas, atzīst, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

9. Pieaicinātā persona – Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO (turpmāk – Sustento) – uzskata, ka Invaliditātes likums neierobežo personas ar invaliditāti ģimenes locekļu iespējas sniegt tai asistenta pakalpojumu.

Valstij esot pienākums nodrošināt asistenta pakalpojuma pieejamību, lai sekmētu personu ar invaliditāti iekļaušanos sabiedrībā. Valsts savas saistības pildot. Pašvaldībai būtu pienākums organizēt asistenta pakalpojumu atbilstoši konkrētas personas ar invaliditāti un tās ģimenes vajadzībām. Asistenta pakalpojuma sniedzēju piesaistīšanu apgrūtināošs faktors esot zemā no valsts budžeta apmaksājamā stundas likme – 2,10 *euro*. Latvijā vispārpieņemta prakse

esot par asistenta pakalpojuma sniedzējiem izvēlēties ģimenes locekļus, taču, ņemot vērā asistenta pakalpojuma ieviešanas mērķi, esot secināms, ka gadījumā, kad ģimenes loceklis – asistenta pakalpojuma sniedzējs – ir nodarbināts uz pilnu slodzi, personas ar invaliditāti aktivitātes var tikt pakļautas asistenta darba režīmam. Tas attiecīgi iespaidojot personas ar invaliditāti izvēles brīvību. Esot apšaubāma arī iespēja savienot pilnu darba laiku ar asistenta pakalpojuma sniegšanu.

10. Pieaicinātā persona – *Dr. psych. Ieva Bite* – uzskata, ka asistenta pakalpojuma uzraudzības sistēma ir nepilnīga. Trūkstot arī kritēriju, pēc kuriem varētu izvērtēt personu izglītību un profesionālo piemērotību asistenta pienākumu veikšanai.

Personām ar invaliditāti, īpaši ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, esot specifiskas vajadzības ne tikai medicīniskajā ziņā. Šādu personu asistentiem esot nepieciešamas arī īpašas komunikācijas prasmes. Tas esot viens no iemesliem, kādēļ par asistentiem bieži kļūstot ģimenes locekļi, kuri pārzina konkrētā cilvēka veselības problēmas un vajadzības. Asistenta piesaisti ārpus ģimenes problemātisku padarot arī zemais atalgojums un sarežģītā pakalpojumu uzskaites sistēma.

I. Bite uzskata, ka Pieteikuma iesniedzējas situācijā interešu konflikts ir grūti saskatāms. Neesot pamata domāt, ka asistenta pakalpojuma sniegšana varētu apdraudēt valsts amatpersonas darbu vairāk nekā radošais vai pedagoģiskais darbs. Arī finansiālajā ziņā asistenta pakalpojuma sniegšana neietekmējot valsts amatpersonas patstāvību.

11. Pieaicinātā persona – *asoc. prof. Dr. iur. Kristīne Dupate* – uzskata, ka izskatāmajā lietā esot būtiskas atziņas, kuras Satversmes tiesa jau paudusi spriedumā lietā Nr. 2015-10-01.

Papildus viedoklim, kas sniegts lietā Nr. 2015-10-01, K. Dupate uzsver: Eiropas Savienības Tiesa noteikusi, ka par diskrimināciju invaliditātes dēļ uzskatāma arī mazāk labvēlīga attieksme pret personu, kura pati nav invalīds,

bet kura rūpējas par personu ar invaliditāti. Izskatāmajā lietā šķērsli radot likuma norma, kas ierobežo tiesneša kā valsts amatpersonas iespējas savienot savu amatu ar citu nodarbošanos, tomēr faktiski šī ierobežojošā norma nostādot nelabvēlīgākā situācijā tikai tās valsts amatpersonas, kuras ir cieši saistītas ar personu, kurai ir invaliditāte. Ierobežojums apstrīdētajā normā esot formulēts neitrāli, tomēr tas skarot tikai tās personas, kuras ir saistītas ar personu, kurai ir invaliditāte.

Secinājumu daļa

12. Saeima pauž uzskatu, ka Pieteikuma iesniedzējas tiesības sniegt asistenta pakalpojumu savai mātei – personai ar invaliditāti – neesot sociālās tiesības, kas viņai izrietētu no Satversmes 110. panta. Līdz ar to apstrīdētā norma neaizskarot Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 110. pantā noteiktās pamattiesības un tiesvedība lietā esot izbeidzama.

Ja ir norādīti argumenti, kas varētu būt pamats tiesvedības izbeigšanai lietā, Satversmes tiesai tie jāizvērtē visupirms (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 11. punktu*).

Tādējādi Satversmes tiesa izvērtēs, vai no Satversmes 110. panta Pieteikuma iesniedzējai, kuras ģimenē ir māte, persona ir invaliditāti, izriet tiesības izmantot asistenta pakalpojumu.

13. Satversmes 110. panta pirmais teikums noteic: „Valsts aizsargā un atbalsta laulību – savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērna tiesības.”

Satversmes tiesa 2015. gada 23. novembrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2015-10-01, kurā atzina Interesu konflikta novēršanas likuma 7. panta trešo daļu, respektīvi, apstrīdēto normu, par atbilstošu Satversmes 110. pantam attiecībā uz tiesnesi, kam nepieciešams sniegt asistenta pakalpojumu savam bērnam ar invaliditāti.

Sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 13. punktā atzīts, ka no Satversmes 110. panta valstij izriet pozitīvs pienākums izveidot un uzturēt ģimenes sociālās un ekonomiskās aizsardzības sistēmu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka viņa kopā ar savu māti esot atzīstamas par ģimeni, jo esot tuvas radnieces (pirmā radniecības pakāpe) un dzīvojot nedalītā mājāsaimniecībā. Viņas ģimenei esot tiesības izmantot valsts atbalstu asistenta pakalpojuma nodrošināšanai Pieteikuma iesniedzējas mātei. Šāds atbalsts atvieglojot ģimenes rūpes par personu ar invaliditāti. To, ka asistenta piesaiste atvieglo ikdienu ne tikai personai ar invaliditāti, bet arī tās ģimenes locekļiem, sniegtajos viedokļos norādījušas arī lietā pieaicinātās personas Tieslietu ministrija, Valsts kontrole, Tiesībsargs, Sustento un K. Dupate.

Satversmes ievadā nostiprināts, ka ģimene ir saliedētas sabiedrības pamats un ka ikviens rūpējas par saviem tuviniekiem un sabiedrības kopējo labumu, izturoties atbildīgi pret citiem un nākamajām paaudzēm. Satversmes tiesa atzinusi, ka valstij ir jāaizsargā ikviena ģimene (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2004. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2004-02-0106 14. punktu*).

Civillikuma 188. panta pirmajā teikumā noteiktais pienākums uzturēt savus vecākus bērnam saglabājas visu mūžu neatkarīgi no tā, vai viņš dzīvo kopā ar vecākiem nedalītā mājāsaimniecībā. Citstarp šis pienākums ietver arī rūpes par vecākiem ar invaliditāti.

Pieteikuma iesniedzējas mātei esot nepieciešams pastāvīgs atbalsts ikdienas aktivitātēs ārpus dzīvesvietas. Dzīvojot kopā ar māti nedalītā mājāsaimniecībā, Pieteikuma iesniedzēja rūpējas par to, lai mātei nepieciešamais atbalsts būtu nodrošināts un netiktu ierobežotas viņas iespējas apmeklēt ārstu, kā arī piedalīties sociālajā dzīvē.

Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka ģimenei neesot cita persona, kas varētu sniegt asistenta pakalpojumu. Viņa vērsusies Jelgavas novada sociālajā dienestā ar lūgumu nodrošināt asistentu mātei. Dienests sniedzis atbildi, ka „par asistentiem piesaistot klienta izvēlēto asistentu, Dienesta štatu sarakstā nav

asistentu” (*sk. lietas materiālu 31. lpp.*). Konkrētajā situācijā Pieteikuma iesniedzējas mātei netika nodrošinātas tiesības saņemt profesionāla asistenta pakalpojumu. Savukārt Pieteikuma iesniedzējai valsts izveidotā atbalsta sistēma nebija pieejama, jo apstrīdētā norma viņai liedz būt par savas mātes asistenti.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka atbilstoši Satversmes 110. pantam tiesības uz ģimenes sociālo un ekonomisko aizsardzību kļūst par indivīda tiesībām un viņš var prasīt no valsts to realizāciju, kā arī aizstāvēt šīs tiesības tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 4. novembra sprieduma lietā Nr. 2005-09-01 9.3. punktu*). Sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 14.1. punktā atzīts, ka Invaliditātes likums un uz tā pamata izdotie Noteikumi Nr. 942 ir sociālā un ekonomiskā atbalsta sistēmas sastāvdaļa, ar kuru likumdevējs un Ministru kabinets konkretizējuši Satversmes 110. pantā noteikto pamattiesību īstenošanas veidus attiecībā uz bērniem ar invaliditāti un ģimenēm, kurās aug šādi bērni.

Satversmes tiesa uzskata, ka asistenta pakalpojuma kā valsts sociālā un ekonomiskā atbalsta sistēmas sastāvdaļas galvenais mērķis ir veicināt personu ar invaliditāti neatkarību un patstāvību. Tas ir ievērojams atbalsts šādu personu ģimenēm.

Satversmes 110. pantā noteiktās tiesības uz valsts aizsardzību un atbalstu ir attiecināmas arī uz pilngadīgu personu, kurai, dzīvojot nedalītā māsaiņniecībā kopā ar vecākiem, nepieciešams būt par vecāka – personas ar invaliditāti – asistentu. Līdz ar to valsts izveidotajai asistenta pakalpojuma nodrošināšanas sistēmai jābūt pieejamai arī Pieteikuma iesniedzējai kā valsts amatpersonai, kura dzīvo nedalītā māsaiņniecībā ar savu māti. Apstrīdētā norma viņai to liedz.

Tādējādi tiesvedība lietā ir turpināma.

14. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd normu, kuras satversmība jau vērtēta spriedumā lietā Nr. 2015-10-01. Pieteikuma iesniedzējas sniegtais juridiskais pamatojums izskatāmajā lietā ir identisks lietā Nr. 2015-10-01 sniegtajam

pamatojumam. Ar apstrīdēto normu noteiktais aizliegums tiesnesei būt par asistenti savai mātei, kura dzīvo ar viņu nedalītā mājāsaimniecībā, neesot samērīgs. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka asistenta pienākumu veikšana nekādā veidā neierobežotu viņas kā tiesneses neatkarību un neradītu negatīvu ietekmi uz tiesneses amata pienākumu izpildi.

Satversmes tiesa savā praksē ir atzinusi, ka tās uzdevums nav izvērtēt faktiskos apstākļus, kuri neietekmē apstrīdētās normas satversmību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 23.6. punktu*). Kaut arī spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 apstrīdētā norma ir vērtēta attiecībā uz tiesneša ģimeni, kurā aug bērns ar invaliditāti, pamattiesību ierobežojums izskatāmajā lietā radies, piemērojot Pieteikuma iesniedzējai to pašu tiesību normu.

Tādējādi, vērtējot apstrīdētās normas satversmību izskatāmajā lietā, piemērojamas sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 atziņas, ciktāl tās attiecas uz tiesnesi, kura ģimenē ar nedalītu mājāsaimniecību ir pilngadīga persona ar invaliditāti.

15. Likumdevējs, pildot no Satversmes 110. panta izrietošo pienākumu nodrošināt ģimenes sociālās un ekonomiskās aizsardzības sistēmu, ir konkretizējis tādas ģimenes tiesības uz īpašu aizsardzību, kurā ir persona ar invaliditāti, paredzot vairākus atbalsta veidus personai ar invaliditāti, kā arī tās ģimenei, piemēram, transporta izdevumu kompensāciju un asistenta pakalpojuma pieejamības nodrošināšanu.

Lietā pieaicinātās personas Valsts kontrole, Tieslietu ministrija, Tiesībsargs, Sustento, I. Bite un K. Dupate atzīst, ka valsts atbalsta sistēma ir veidota tādējādi, ka ikviens ģimenes loceklis var iesaistīties cita tās pašas ģimenes locekļa – personas ar invaliditāti – aprūpē. Turklāt Valsts kontrole konstatē, ka praksē asistenta pakalpojumu personai ar invaliditāti lielākoties sniedz tieši tās ģimenes locekļi, bieži tai vistuvākais ģimenes loceklis – māte, tēvs, laulātais vai bērns.

Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 jau atzinusi, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 110. pantam tiktāl, ciktāl valsts ir izpildījusi savu pozitīvo pienākumu izveidot sociālā un ekonomiskā atbalsta sistēmu ģimenēm, kurās aug bērns ar invaliditāti (*sk. sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 14.2. punktu*). Atbalsta sistēma ir pieejama visām ģimenēm, kurās ir persona ar invaliditāti, tostarp arī ģimenēm, kurās nedalītā mājsaimniecībā dzīvo pilngadīgs ģimenes loceklis ar invaliditāti.

Tādējādi arī attiecībā uz ģimenēm, kurās ir pilngadīga persona ar invaliditāti, valsts ir izpildījusi pienākumu izveidot sociālā un ekonomiskā atbalsta sistēmu.

Līdz ar to apstrīdētā norma attiecībā uz tiesnesi, kura ģimenē ar nedalītu mājsaimniecību ir pilngadīga persona ar invaliditāti, atbilst Satversmes 110. pantam.

16. Pieteikuma iesniedzēja ir lūgusi izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību arī Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Viņa uzskata, ka visiem tiesnešiem, kuru ģimenēs ir pilngadīga persona ar invaliditāti, jābūt vienlīdzīgām tiesībām sniegt asistenta pakalpojumu šādam ģimenes loceklim, dzīvojot ar to nedalītā mājsaimniecībā.

Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 jau ir atzinusi, ka Satversmes 91. panta pirmais teikums attiecas arī uz neitrālu tiesisko regulējumu vai kritēriju, kas rada atšķirīgu attieksmi pret indivīdu grupu, kura identificējama pēc kādas pazīmes (*sk. sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 15. punktu*). Apstrīdētā norma vienādi attiecas uz visām tajā minētajām amatpersonām, tostarp tiesnešiem, bez jebkādu atšķirību atzīšanas. Tādējādi apstrīdētā norma pati par sevi ir neitrāla pret visiem tiesnešiem.

Spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 atzīta apstrīdētās normas neatbilstība Satversmes 91. pantam attiecībā uz tiesnesi, kam nepieciešams sniegt asistenta pakalpojumu savam bērnam ar invaliditāti. Satversmes tiesai jānoskaidro, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos izskatāmajā lietā.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka salīdzināmos apstākļos atrodas visas pilngadīgās personas, kurām nepieciešams sniegt asistenta pakalpojumu ģimenes loceklim ar invaliditāti, dzīvojot ar to nedalītā māsaimniecībā. Kopējā raksturojošā pazīme esot ģimenes loceklis ar invaliditāti, kuram nepieciešams asistents.

Neatkarīgi no ģimenes locekļu skaita, ģimenes ienākumiem vai jomas, kurā persona nodarbināta, tai esot pienākums rūpēties par savas ģimenes locekli ar invaliditāti. Persona, kura neieņem tiesneša amatu, nepieciešamības gadījumā varot sniegt asistenta pakalpojumu savam ģimenes loceklim. Taču apstrīdētā norma tiesnesim noteiktā amatu savienošanas aizlieguma dēļ Pieteikuma iesniedzējai neļaujot sniegt šādu pakalpojumu savai mātei.

Spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 Satversmes tiesa atzinusi, ka apstrīdētā norma ir neitrāla, tomēr rada atšķirīgu attieksmi pret tiesnesi, liedzot tam sniegt asistenta pakalpojumu savam bērnam ar invaliditāti, lai gan vecākiem, kuri neieņem tiesneša amatu, tas nav liegts (*sk. sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 17.2. punktu*). Izskatāmajā lietā apstrīdētā norma nostāda nelabvēlīgākā situācijā tos tiesnešus, kuru ģimenēs ir pilngadīga persona ar invaliditāti. Proti, atšķirīgā attieksme pret Pieteikuma iesniedzēju rodas tādēļ, ka viņai nepieciešams uzņemties rūpes par ģimenē dzīvojošo māti – personu ar invaliditāti – un izmantot Satversmes 110. pantā noteiktās tiesības saņemt valsts atbalstu šādā situācijā. Lai gan apstrīdētā norma ir neitrāla, tā tomēr rada ierobežojumu tiesnešiem kā valsts amatpersonām, ja ģimenē ar nedalītu māsaimniecību ir pilngadīga persona ar invaliditāti. Satversmes tiesa jau atzinusi, ka atšķirīga attieksme, kas balstīta uz neitrālu kritēriju, bet faktiski skar kādu pēc noteiktas pazīmes identificējamu personu grupu, uz kuru šis neitrālais kritērijs tipiskā veidā attiecas, rada netiešo diskrimināciju (*sk. sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 15. punktu*).

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir salīdzināmā situācijā ar visām personām, kurām nepieciešams sniegt asistenta pakalpojumu savas ģimenes loceklim ar invaliditāti, dzīvojot ar to nedalītā māsaimniecībā.

17. Spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 atzīts, ka apstrīdētās normas radītās atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis ir aizsargāt citu personu tiesības un demokrātisko valsts iekārtu.

Pārbaudot, vai apstrīdētās normas radītā atšķirīgā attieksme atbilst samērīguma principam, spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 atzīts, ka attiecībā uz valsts amatpersonu – tiesnesi, kam nepieciešams sniegt asistenta pakalpojumu savam bērnam ar invaliditāti, apstrīdētā norma nav piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 norādījusi, ka apstrīdētajā normā tiesnešiem noteiktais amatu savienošanas aizliegums nav absolūts. Likumdevējs, nosakot ar tiesneša amatu savienojamos amatus un nodarbošanās veidus, par būtiskiem atzinis tiesneša kā indivīda autonomijas nosacījumus, kas izriet citstarp arī no viņa radniecības saitēm. Spriedumā atzīts, ka šie nosacījumi nerada tiesnesim interešu konflikta risku neatkarīgi no gūtās atlīdzības vai cita veida finansiālā ieguvuma apjoma (*sk. sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 18.1. punktu*).

Kā Satversmes tiesa jau uzsvērusi spriedumā lietā Nr. 2015-10-01, tieši tas apstākļi, ka apstrīdētā norma pēc sava rakstura ir neitrāla jeb ka tā neparedz atšķirīgu regulējumu attiecībā uz atšķirīgās situācijās esošām personām, izraisa pieteikuma iesniedzējas vienlīdzīgo tiesību ierobežojumu. Apstrīdētajā normā noteiktais regulējums nav pietiekami diferencēts (*sk. sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 18.3. punktu*). Pieteikuma iesniedzējas tiesiskā situācija izskatāmajā lietā pēc būtības ir tāda pati, jo viņai kā tiesnesei apstrīdētā norma izraisa identisku aizliegumu sniegt asistenta pakalpojumu ģimenes loceklim – personai ar invaliditāti –, dzīvojot ar to nedalītā māsasimniecībā.

Līdz ar to spriedumā lietā Nr. 2015-10-01 sniegtais minētā ierobežojuma samērīguma izvērtējums ir attiecināms arī uz Pieteikuma iesniedzējas situāciju.

Tādējādi apstrīdētā norma nav piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai.

18. Valsts kontrole pēc lietderības revīzijas ir norādījusi uz būtiskiem trūkumiem asistenta pakalpojuma personām ar invaliditāti nodrošināšanas sistēmā.

Satversmes tiesas praksē atzīts, ka valsts pienākums ir ne tikai deklarēt tiesības, bet arī tās „iedzīvināt” un uzraudzīt to piemērošanu (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 14. janvāra sprieduma lietā Nr. 2003-19-0103 9.3. punktu*).

Saeima un vairākas lietā pieaicinātās personas norādījušas, ka pēc Satversmes tiesas sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 pieņemšanas esot uzsākta Interesu konflikta novēršanas likuma grozījumu izstrāde. Līdz šā sprieduma spēkā stāšanās brīdim likums nav grozīts.

Ģimenēm, kurās ir persona ar invaliditāti, paredzētā sociālā un ekonomiskā atbalsta sistēma ir pilnveidojama tādējādi, lai tiesnešiem kā valsts amatpersonām būtu iespējams saņemt valsts noteikto atbalstu.

19. Pieteikuma iesniedzēja ir lūgusi apstrīdēto normu attiecībā uz viņu atzīt par spēkā neesošu ar brīdi, kad noslēgts līgums par asistenta pakalpojuma sniegšanu viņas mātei, proti, ar 2015. gada 24. augustu. Viņa vērsusies Birojā ar lūgumu sniegt skaidrojumu par šā līguma noslēgšanas tiesiskumu pēc tam, kad līgums jau bija noslēgts. No lietas materiāliem izriet, ka gan pašvaldība, gan Pieteikuma iesniedzēja uzskatīja, ka līgums par asistenta pakalpojuma sniegšanu ir noslēdzams, lai gan tā slēgšanas brīdī bija spēkā regulējums par amatu savienošanas ierobežojumiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32. panta trešo daļu tiesību norma, kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 31. panta 11. punktu Satversmes tiesa spriedumā norāda brīdi, ar kuru zaudē spēku apstrīdētā tiesību norma, kas atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Satversmes tiesa atzinusi, ka apstrīdētās normas radīto nelabvēlīgo seku novēršanas labad apstrīdētā norma var tikt atzīta par spēkā neesošu no

pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskāruma rašanās brīža (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 28. novembra sprieduma lietā Nr. 2014-09-01 21. punktu*). Līdz ar to Satversmes tiesai ir jāizlemj, vai lietā izvērtējamās tiesiskās attiecības ļauj apstrīdēto normu attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju atzīt par spēkā neesošu no viņas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

Esošā apstrīdētās normas redakcija ir spēkā no 2013. gada 23. janvāra. Līdz ar to visām tajā minētajām valsts amatpersonām bija noteikts ierobežojums attiecībā uz amatu savienošanu, citstarp arī uzņēmuma līgumu slēgšanu.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantu Satversmes tiesas kompetencē neietilpst pienākums izvērtēt tiesību normu piemērošanu (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2002-05-010306 7. punktu*). Satversmes tiesa norāda, ka jautājumi, kas attiecas uz konkrētā līguma slēgšanu, nav risināmi konstitucionālās jurisdikcijas ietvaros.

Tādējādi izskatāmajā lietā nav jānosaka apstrīdētās normas spēkā neesamība attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju ar atpakaļvērstu spēku.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30.–32. pantu, Satversmes tiesa

n o s p r i e d a :

Ņemot vērā Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra spriedumu lietā Nr. 2015-10-01,

1. atzīt likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 7. panta trešo daļu attiecībā uz tiesnesi, kuram, dzīvojot nedalītā mājsaimniecībā ar ģimenes locekli, nepieciešams tam

sniegt asistenta pakalpojumu, par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 110. panta pirmajam teikumam;

2. atzīt likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 7. panta trešo daļu attiecībā uz tiesnesi, kuram, dzīvojot nedalītā mājsaimniecībā ar ģimenes locekli, nepieciešams tam sniegt asistenta pakalpojumu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

A. Laviņš